

Gunnar Elfström. 1960-talets Linköping – bilder av ett händelserikt decennium.

DIBB Förlag.

Få, om ens någon, är väl så förknippade med Linköpings stad som Gunnar Elfström, fd stadsantikvarie i Linköping, hedersdoktor vid dess universitet och uppskattad krönikör i Corren. Ingen annan kan heller sin stad så väl som Gunnar Elfström. Med en stark kärlek till Linköping har han i åtskilliga böcker skildrat staden i tid och sammanhang. Turen har nu kommit till 60-talet, i en bok som jag själv nästan håller för den bästa. Kanske för att jag som läsare här ställs inför den brytpunkt där Linköping får konturerna av den stad den är idag. Som alltid är boken rikt illustrerad med otaliga fotografier. 1960-talet är flygfotonas tid och med detta fågelperspektiv möter vi ett Linköping i förvandling. Hus och kvarter rivs för modernt byggande, nya bostadsområden växer fram. Under detta decennium fördubblas det mesta; innevånarantal, stadens yta, antal bilar och stadsbudget. TV-licenserna åttabubblas. Allt gick inte gnisselfritt. Läkaren Åke Hjelmers och paret Cnattingus drev en kamp att bevara kvarteret vid Apotekargatan och motsatte sig byggandet av Folket hus, idag Konsert & Kongress. Men okuvligt söker en ny stad sin riktning och flodfåra. Det förgångna blir bevarat i Gamla Linköping. Så mycket förändras under denna period. När decenniet börjar existerar det Linköping vi känner igen från Björn Öijers fantastiska böcker om uppväxten med sin mamma och bror, med lägenheter där spisen är vedeldad och rinnande vatten saknas. När decenniet går över i 70-talet är det redan modern tid. Gasverket har rivits och ett kraftvärmeverk byggts. Åkerierna med hästar har för alltid försvunnit. Regementen börjar långsamt avvecklas, gårdsmusikanterna tystnat och spelar inte längre, tekoindustrin är förlorad och de sista fraktfartygen har för alltid upphört att lägga till i hamnen för att lossa säd och konstgödsel. Det är lätt att bli nostalgisk. Gunnar Elfström påminner dock om att även 60-talet hade sina kriser och dilemman. Essmanaffären river upp politiska sår, bostadsbristen är skriande och missbruket går över i droger och thinner. Gunnar Elfström skriver med värme och närhet. Det märks att han älskar sin stad och känner en djup omsorg om dess innevånare, allt från de som vilar under jord i domkyrkoparken (tänk på att du beträder en kyrkogård när du rör dig över området runt domkyrkan), via alla de människor som gåtfullt blickar in i fotografens kamera under ett omtumlande 60-tal då allt förändras, till en nutid med oss som lever vidare i historian som ett lån av framtiden. Allt känns så nära: Tommy Körberg, Hasse å Tage,

Tomas Tranströmer som får östgötska kulturstipendiet (vi var före Svenska Akademien!) och jaktflyget Viggen. Gunnar Elfström går systematiskt igenom samhällets olika funktioner och områden, stannar upp inför enskilda personer, smyger in några personliga kommentarer och lite oskyldigt skvaller. Det är tryggt.

”1960-talets Linköping – bilder av ett händelserikt decennium” är en stor bok. När jag säger att den kanske är Gunnar Elfströms bästa är det inte för att förringa de tidigare, utan för att dramatiken mellan gammalt och nytt nu når sin kulmen. Inte bara historiskt underhållande utan också existentiellt utmanande. Den här boken bara kan du inte vara utan.

Jakob Carlander